

Genco Erkal: SÖZCÜ'yü FETÖ'cülükle suçlamak mizah konusu

Tiyatromuzun duayen ismi Genco Erkal, SÖZCÜ'ye yönelik yürütülen algı operasyonu sonucunda hazırlanan iddianameyle ilgili, "Benzeri görülmedik bir dönem yaşıyoruz. Sözcü gazetesinin kimliği ortada. Emin Çölaşan, Necati Doğru gibi yazarların FETÖ'cülükle suçlanması ancak mizah konusu olabilir. Başkalarını suçlayarak kendi suçlarını unutturmaya çalışıyorlar. Asıl mesele muhalefeti susturmak" dedi.

SERCAN MERİÇ

Yayınlanma: 11:28 - 23 Aralık 2018

Güncellenme: 15:15 - 23 Aralık 2018



Aa

Genco Erkal, kendisinin 60'ıncı, Dostlar Tiyatrosu'nun ise 50'inci yılını 'Merhaba' ile karşıladı. [Oyun](#), Aziz Nesin, Bertolt Brecht, Can Yücel, Nâzım Hikmet ve William Shakespeare'in metinlerinden oluşuyor. "Atatürk her geçen gün daha çok değer kazanıyor. Ona ve düşüncesine ihtiyacımız sürekli artıyor. Ortalık karardıkça o daha çok parlıyor" diyen usta tiyatrocu ile yeni oyununu konuşmak için bir araya geldik...

'Merhaba'da yapıtlarından parçalar yer alan Aziz Nesin, Bertolt Brecht, Can Yücel, Nâzım Hikmet ve William Shakespeare'in sizin için önemi nedir?

'Merhaba', benim sanat hayatımın bir özetidir diyebiliriz. Retrospektif gibi bir şey. Brecht'i 1968'den beri oynuyorum. Nazım'ı 1975'ten beri, Aziz Nesin'i 1973'ten beri oynuyorum. Bu yazarlardan değişik değişik oyunlar ürettim. En yenisi Can Yücel... Onu 2000'den beri oynuyorum. Bu yazarlar benim hayatımın bir parçası oldu artık. Yıllardır onlarla iç içeyim. Burada bir tek yabancı olan Shakespeare var. Ona da şöyle bir gönül borcum olduğunu düşünüyorum; çok sevdiğim bir yazar ama maalesef profesyonel sanat hayatımda pek Shakespeare oynayamadım. İçimde ona karşı bir borç var... O borcu kısmen de olsa bu oyunda ödemiş olmak istiyorum.

Oyunun Aziz Nesin'in 1971'de yayınlandığı 'Merhaba'sı ile başlamasının nedeni ne?

Azizname adında bir oyun yapmıştık 1973 yılında. O zaman tabii Aziz Bey sağdı. Ben ona "Sizin öykülerinizden bir oyun yapmak istiyorum, fakat başına ve sonuna köşe yazılarınızdan iki tanesini koymak istiyorum. 'Merhaba'yla başlayacağım, 'Selam'la bitireceğim" demiştim. Bakın 1973'ten beri aynı şekilde bugün de aynı parçayla başlayıp, aynı parçayla bitiriyoruz. "Ben de düşünmüştüm öyle bir oyun, çok güzel bir fikir, bence çok başarılı olacak" demişti. Tabii ki Aziz Nesin'in öykülerinden çok fazla oyun yapıldı. Ben onun daha çok köşe yazarlığını kullandım. Değişik zamanlarda yazdığı köşe yazılarını meddah gibi sahnede oynadım. Onları çok severdi. Arkadaşlarımı alıp alıp oyuna getirirdi her akşam ve derdi ki, "Sanki bunları ben yazmamışım, sen yazmışsın gibi, her seferinde kahkahalarla gülüyorum, çok güzel oynuyorsun..." Yaş günü için bir kutlama yapıldığında, "Genco gelsin, 'Merhaba'yı, 'Selam'ı oynasın" derdi. Öyle güzel anılarımız var onunla.



'Merhaba'yla başlayıp 'Selam'la bitirmek de tiyatronun empati yapma ve diyalog kurma gücünü de gösteriyor değil mi?

Tabii... Doğrudan doğruya gözlerinin içine bakarak seyirciye sesleniyoruz. Bir de bu iki parçada tabii Aziz Nesin'in müthiş zekası var, hem güldürücü yanı var, hem de dokunaklı bir yanı var. Mesela 'Selam'da türkülerimize göndermeler yapıyor. Onlar seyirciyi yürekten yakalıyor.

ÜLKEMİZDE İKTİDARLAR SEÇMENLERİNİN YURTTAŞ OLMASINI İSTEMİYOR

'Merhaba' özgürlüğe yönelik metinlerden oluşuyor. Oyunda yurttaşlık bilinciyle ilgili de bölümler var. Siz nasıl değerlendiriyorsunuz yurttaşlık bilincimizi?

Shakespeare'in yazdıkları 400 yıl önce yazılmış ama yine de bugün yazılmış kadar güncel. Sanki Türkiye'de bulunmuş da, burayı anlatıyor. Aziz Nesin'inkiler de öyle... Bu galiba bizim gibi doğulu toplumlarda önemli bir faktör: Yurttaş olma bilinci... Genellikle ülkemizde iktidarlar seçmenlerinin yurttaş olmasını pek istemiyor, biat etmesini, kul olmasını istiyor. "Ben ne dersem onu kabul edeceksin, hiç itiraz etmeyeceksin" diyor. Oysa

demokrasi demek bireyin kendi haklarına sahip çıkması, zulme, adaletsizliğe karşı isyan etmesi, kendi haklarını savunmasıdır. O bakımdan burada gene yurttaşlık meselesi oyunun birkaç yerinde gündeme geliyor. Ve “Olmaz ol alacakaranlık! Halkın ekmeğidir adalet!” derken, bugün içinde yaşadığımız adaletsizlik ve baskı düzenine karşı çıkılıyor.

merhaba-afis-1

Oyunun bir yerinde Can Yücel’den “Beklemek bizim yazımız değil / Beklemek bizim kusurumuz, kabahatimiz” dizeleri de geçiyor. Ülkemizdeki bekleme halini, bir türlü birey olarak harekete geçememe halini nasıl görüyorsunuz?

Bu doğru toplumlara özgün bir şey. Hep yukarıdan gelmesini bekliyor. “Ben bir şey yapayım” demiyorlar da, hep “Birileri yapsın ben de onun peşine takılayım” diye pasif bir bekleyiş var. Bu çok kötü bir durum. İnsanın ruhunu karartıyor, tembelliğe alıştırıyor. Hiçbir şey sorgulamadan oturup bekliyoruz. Onu Can Yücel çok güzel açıklamış.

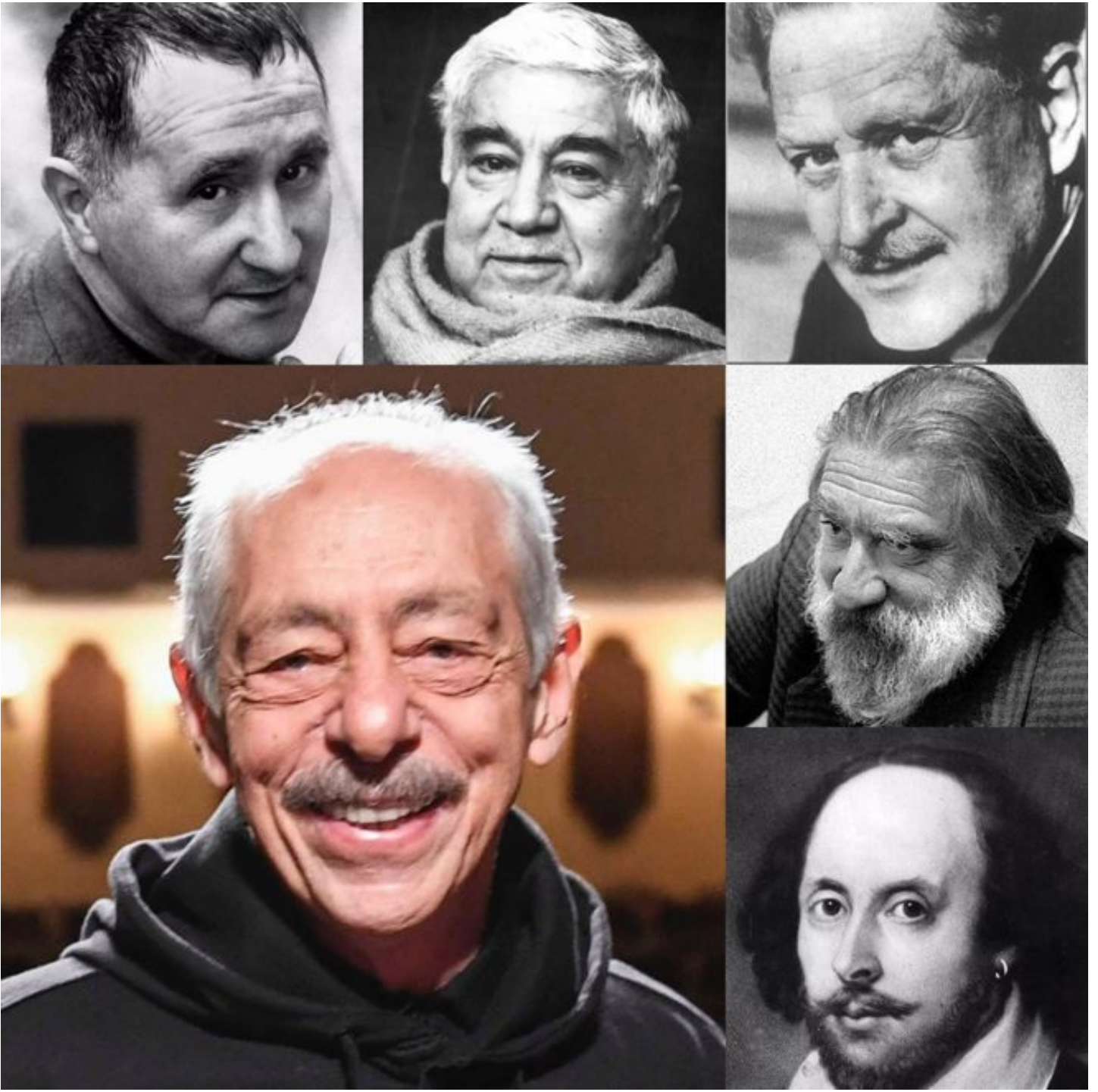
Kapanışta yine Aziz Nesin’den “Bütün devrilmişlere bütün devrilecekler. Selam” cümlesini duyuyoruz. Oyunu izlerken hep güncel figürler aklımıza geliyor. Burada “Başıma bir iş gelir mi?” kaygısı duyuyor musunuz?

Niye gelsin, bunlar en az 50 yıl önce yazılmış şeyler. Ben bunları kendim uydurmuyorum ki, onların herhangi bir metnine ufak bir şey bile ilave etmedim, değiştirmedim. O metinleri olduğu gibi oynuyorum. Bunların yer aldığı kitaplar bu ülkede yıllardır satılıyor. Şu anda gidip Merhaba’yı bulabilirsiniz. Diğer Nazım Hikmet’in, Can Yücel’in şiirleri, Shakespeare’in oyunları satılıyor. Bir sakıncası olsaydı kitaplar toplatılırdı ya da dava edilirdi. Herhangi bir işlemde bulunulmadığına göre bunlar kabul edilmiş metinler... Ben onları seslendiriyorum sadece. Alınan varsa üzerine alınabilir tabii...

İNSANIN KAPASİTESİNE İNANIYORUM

Bugün de çözülemeyen sorunların 50-60 yıl önce de kaleme alınması, “Acaba dünya iyi bir yere gitmeyecek mi?” sorusunu hiç aklınıza getirdi mi?

Ben insana inanıyorum. İnsanın düşünme gücüne ve kapasitesine inanıyorum. Şu anda olmuyorsa bile, o potansiyeli insanın içinde taşıdığını ve gayret ederse dünyayı değiştirebileceğine inanıyorum. Bugüne kadar hep insanlar değiştirmiş dünyayı. İlkel komünal düzenden geliyoruz. Kölelik düzeninden geçmiştiz. Burjuva toplumlar, sosyalist toplumlar olmuş. Hep ileriye gidiş var. Bu insanların mücadele gücüyle oluyor. Eğer, şu anda durağan ve pasif bir dönem yaşıyorsak da ben, bizim insanımızın da içinde bu değişim gücünü taşıdığını ve eğer uygun bir mecra bulursa, oradan ileriye gideceğine inanıyorum.



Son dönemde Gezi Parkı protestoları yeniden gündemde... Yakalama kararları çıkıyor. Siz de Gezi’de yer almış bir sanatçıydınız. Nasıl değerlendiriyorsunuz bu gündemi?

Bu güncel politikanın bir parçası. Ben bunu seçimlerle ilgili, politik bir tavır olarak görüyorum. Biraz da içerisinde yaşadığımız ekonomik zorlukları unutturma amacı taşıyor. Büyük bir kriz yaşamıyor tabii... Enflasyon tavana vurmuş, dolar patlamış... Bayağı zor durumda iktidar. Bunları kamufle etmek için ilgileri başka tarafa çektiğini düşünüyorum. Gezi’den ne çıkarabilirsiniz ki yani? Gezi, insanların adaletsizliklere karşı direnme gücünü, eleştiri gücünü ortaya koyan bir harekettir. Bunda bir suç olacağını düşünmüyorum. Bu bir demokratik haktır. İnsanlarımız o hakkı kullanmışlardır. Adaletsizliğe ve bozuk düzene karşı çıkmışlardır.

2018 tiyatrunuz açısından nasıl geçti?

2018 çok iyi geçti. Yaşamaya Dair ve Bir Delinin Hatıra Defteri devam ediyor. Bütün ülkeyi dolaştık. Kıbrıs’a, Almanya’ya kadar gittik. Karadeniz bölgesi, doğu, batı büyükşehirleri dolaştık. Oyunlarımız çok ilgi görüyor.

İnsanlarımızın aykırı sese ihtiyacı var. Medyayı tümünden satın almışlar, susturmuşlar... İstedikleri gibi bir düzen yaratmışlar, ama insanların da bir karşı çıkma duygusu var, ihtiyacı var. Bizim oyunlarımızda onu buluyorlar. O yüzden bizi destekliyorlar.

İNSANLAR SANDIKTAN SOĞUDU

2019'dan beklentileriniz neler?

Bu oyunlar devam edecek tabii... Bu sene daha başka oyun olmaz ama, bu yıl 60'ıncı ve 50'inci yıl kutlamaları için başka tür etkinlikler yapabiliriz. Bir kitap olması ihtimali var. Bir belgesel film oluşturma gibi düşünceler var. İlk ağızda şu Mart ayındaki seçimlerin hayırlı bir biçimde geçmesini, muhalefetin bir başarı göstermesini diliyorum.

İnsanların sandıktan soğuduğunu düşünüyor musunuz?

Evet, kesin! Bu son seçimde muhalefetin aczi diyelim, seçime hiçbir şekilde müdahale edememesi, sandıkların kontrol edilememesi ve güven bağlanan insanların beklentileri karşılayamaması çok büyük bir yılgınlık yarattı. Şimdi seçmen küstü. O seçmenin küskünlüğünü aşmak lazım. Nasıl aşabilirsiniz? Ancak seçimde büyük bir umut uyandıracak güçlü adaylar ortaya çıkarırsanız, seçmen yeniden peşinizden gelir. Yoksa çok insan tanıyorum, "Gitmeyeceğim, oy vermeyeceğim, ne yaparlarsa yapsınlar" diyen... Bunu aşmanın tek yolu özellikle büyükşehirler için, güçlü adaylar ortaya çıkarmak.



Küskün olan seçmen sanata daha fazla mı sarılıyor?

Daha da çok istiyorlar. Seçmen politize olmuş durumda. Sanattan da bunu bekliyor, tiyatrodan, müzikten bunu

bekliyor. Şu son seçimden beri, üstüne ölü toprağı serpilmiş ülkede hiçbir muhalefet yok. Bunu sanatçılardan bekliyorlar. Bir karşı çıkış bekliyorlar. Haklara sahip çıkış bekliyorlar.

SÖZCÜ'YÜ FETÖ'CÜLÜKLE SUÇLAMAK MİZAH KONUSU

Son olarak yazarlarımız Emin Çölaşan ve Necati Doğru ile SÖZCÜ Gazetesi Genel Yayın Yönetmeni Metin Yılmaz, SÖZCÜ İnternet Yayın Yönetmeni Mustafa Çetin ve SÖZCÜ İnternet Haber Koordinatörü Yücel Arı hakkında “FETÖ’ye üye olmamakla birlikte örgüte yardım etmek” suçundan 7,5 yıldan 15 yıla kadar hapis istemiyle iddianame düzenlendi. Bunu nasıl değerlendiriyorsunuz?

Benzeri görülmedik bir dönem yaşıyoruz. Sözcü gazetesinin kimliği ortada. Emin Çölaşan, Necati Doğru gibi yazarların FETÖ'cülükle suçlanması ancak mizah konusu olabilir. Bu insanlar yıllarca FETÖ'yle mücadele ettiler, yaklaşan tehlike konusunda insanları sürekli uyardılar. O zamanki ortaklar şimdi kenara çekilip başkalarını suçlayarak kendi suçlarını unutturmaya çalışıyorlar. Asıl mesele muhalefeti susturmak. Medyanın neredeyse tümünü satın alıp pasifize ettiler. Sözcü gibi, Fox TV gibi muhalif mecraları da bu tür karalamalarla, tehditle, hedef göstermeyle bertaraf etmeye çalışıyorlar. Malum, seçimler kapıda.

Bir önceki söyleşimizde “Atatürk’ün değerini daha çok anlayacağız” demiştiniz. Geçen sürede Atatürk’ün değerini daha fazla anladığımızı düşünüyor musunuz?

Atatürk her geçen gün daha çok değer kazanıyor. Ona ve düşüncesine ihtiyacımız sürekli artıyor. Ortalık karardıkça o daha çok parlıyor.

Video ve fotoğraf: Kubilay ALTUĞ

Kurgu: Korhan TOPÇUOĞLU

Almanya Atatürk dava Emin Çölaşan FETÖ film gezi Gezi Parkı Haber Nazım Hikmet Necati Doğru Sanat Sözcü Sözcü Gazetesi Türkiye

